

«امید» تنها به سیبری رفت

رؤیا از ایران دل نکند

عکس: ایراندخت غضنفری

تک درنا

در میان ۱۱ درنای پرورشی که به ایران آمدند، تنها یک درنا با درناهای وحشی در مسیر برگشت به داغستان روسیه همراه شد.

پس از ۱۵ کیلومتر در نیمه راه ماند و امید رفت. ربیعی می گوید: «بین زیستگاه تغذیه‌ای درناها و محل استراحت شبانه آنها بیشتر از ۳۰۰ متر فاصله نبود. بنابراین عضلات پروازی رؤیا تقویت نشد.» همقدمی رؤیا و امید در فریدونکنار در نهایت ۳۳ روز طول کشید.

کوتاه‌ترین مسیر

مسیر ۳ هزار و ۶۰۰ کیلومتری پرواز گله‌های غربی درناهای سفید سیبری به ایران کوتاه‌ترین مسیر پرواز این گونه آسیایی است. طولانی‌ترین مسیر پروازی آنها به چین منتهی می‌شود که بیش از ۵ هزار کیلومتر است. به گفته ربیعی، امید امسال ۱۳۰ روز در ایران بود. او می‌گوید: «کارشناسان امیدوارند در ادامه پروژه، درناهای پرورشی بتوانند مسیر بیشتری را پرواز کنند تا پیش از پایان زندگی امید و با راه‌نمایی امید این مسیر توسط درناهای پرورشی حفظ شود.» به گفته ربیعی، اگر درناهای پرورشی که وارد این طرح می‌شوند بتوانند تا اولین توقفگاه که در تالاب شیروان در جمهوری باکو (آذربایجان) یا تالاب نازروم قزاقستان است، برسند و بین یک هفته تا ۱۰ روز استراحت کنند می‌توان امیدوار بود که به مقاصد بعدی هم بروند.

ایران می‌آمدند، ۹ بال پرنده از چند خانواده درنای سفید سیبری بودند که دو جوجه زیر یکسال داشتند اما با خانواده درناهای وحشی اخت نشدند. او یکی از دلایل عدم هم‌پروازی جوجه‌ها با درناهای پرورشی را دیر رهاسازی آنها می‌داند و می‌گوید: «آن دو جوجه حتی پرواز هم نکردند.» همچنین ۸ درنای پرورشی دیگر در سال ۱۳۸۱، ۱۳۸۲ و ۱۳۸۷ به فریدونکنار آورده شدند که یکی از درناها در زمان بازگشت در مسیر انزلی فرود آمد. اما کارشناسان درنا را به فریدونکنار بازگرداندند و سال بعد دوباره پرنده را وارد گله کردند. پرنده از ایران خارج شد و در نهایت سرنوشت نامعلومی پیدا کرد.

رؤیا ۸ ساله است

رؤیا به گفته ربیعی ۶ بهمن به فریدونکنار آمد و ۱۱ بهمن از سازه موقت خارج شد. رؤیا و امید در

اما نتوانست کارشناسان بین‌المللی ایرانی این پروژه را به احیای مسیر امیدوار کند. «کوروس ربیعی»، رئیس اداره نظارت بر امور حیات وحش محیط زیست مازندران به «ایران» می‌گوید: «پروژه بین‌المللی درناهای سیبری با هدف حفظ مسیرهای مختلف این پرنده در آسیا فعالیت می‌کند اما تاکنون برای ورود گونه‌های پرورشی به گله‌های وحشی موفق نبوده است.» به گفته او، کارشناسان آخرین بازمانده گله غربی درناهای سیبری دیگر مسیر سه هزار و ۶۰۰ کیلومتری به سمت سیبری را تنها پشت سر بگذارند. حالا تنهایی امید ۱۵ ساله شده است. امید و رؤیا ۱۴ اسفند ماه تالاب بین‌المللی فریدونکنار را به قصد سفر به روسیه ترک کردند اما رؤیا در عباس‌آباد مازندران زمینگیر شد. رؤیا یازدهمین درنای پرورشی بود که در ۲۶ سال گذشته وارد پروژه احیای مسیر پروازی گله غربی درناهای سیبری شد

او می‌گوید: نخستین بار سال ۱۳۷۵ بود که دو جوجه درنای وحشی از بنیاد بین‌المللی درنا در آمریکا به فریدونکنار آورده شد. آن روزها تعداد درناهای گله غربی که به

تیتریک

زهراتروری

دبیر گروه زیست بوم

۳۶۰۰

کیلومتر

مسیر ۳ هزار و ۶۰۰ کیلومتری پرواز گله‌های غربی به ایران کوتاه‌ترین مسیر پرواز این گونه آسیایی است

اداره محیط زیست استان مازندران، عملیات عمرانی و اجرایی طرح‌های گردشگری در آشوراده را متوقف کرد

ترس تنها جزیره ایرانی کاسپین از گردشگران

هرگونه فعالیت و عملیات در ذخیره‌گاه زیست کره میانکاله ممنوع است

گزارش دو

بینا میرعظیمی

خبرنگار

۵

ساله

ستاد ملی هماهنگی مدیریت تالاب‌های کشور به ریاست ریاست جمهوری، برنامه‌های ۵ساله برای تالاب میانکاله به تصویب رسانده و در آن تأکید کرده‌است که طرح‌های مخرب گردشگری در مهم‌ترین ذخیره‌گاه زیست کره کشور نباید اجرا شود!

عملیات عمرانی و اجرایی طرح گردشگری در جزیره آشوراده به دلیل نداشتن مجوزهای قانونی و پیوست زیست محیطی از سوی اداره محیط زیست استان مازندران متوقف شد. طبق گفته «عطاءالله کاویان» مدیرکل حفاظت محیط زیست استان مازندران به «ایران»، هرگونه فعالیت و عملیات در محدوده پناهگاه حیات وحش میانکاله و خلیج گرگان ممنوع بوده و مادامی که مجوزهای زیست محیطی اخذ نشود، هرگونه عملیاتی متوقف خواهد شد.

طرح گردشگری آشوراده در منتهی علیه شرقی پناهگاه حیات وحش و ذخیره‌گاه زیست کره میانکاله، یکی از طرح‌های زیست محیطی پرسروصدای دهه‌های اخیر به شمار می‌رود. آشوراده تنها جزیره ایرانی دریای خزر است که روزگاری مقصد پرندگان مهاجر بود. این جزیره در محدوده پناهگاه حیات وحش میانکاله قرار داشته و جزو محدوده بند الف ماده ۳۰ قانون «حفاظت و بهسازی مناطق چهارگانه» به شمار می‌رود.

در همین راستا نیز بسیاری از کارشناسان و فعالان محیط زیست درخصوص اجرای طرح توسعه گردشگری ابرار نگرانی کرده و نسبت به تبعات زیست محیطی آن هشدار داده‌اند! هر چند که در این میان عده‌ای نیز بر طبل توسعه گردشگری در بزرگ‌ترین جزیره ایرانی دریای کاسپین کوبیده و این اقدام را تنها راه توسعه و نجات شبه جزیره میانکاله معرفی کرده‌اند!

طرحی فاقد پیوست زیست محیطی

مدیرکل محیط زیست

استان مازندران به «ایران» می‌گوید: اگرچه پیشتر صحبت‌هایی درباره طرح گردشگری آشوراده در چندین جلسه مطرح شده و مورد بررسی قرار گرفته بود، اما هنوز درباره این طرح به‌صورت متمرکز و گسترده ابلاغی از سوی سازمان محیط زیست کشور به اداره محیط زیست استان مازندران نشده است. او تأکید می‌کند: محدوده حیات وحش میانکاله و خلیج گرگان جزو مناطق تحت حفاظت بوده و بر این اساس نیز هرگونه عملیات یا پروژه عمرانی در منطقه بدون اخذ مجوزهای زیست محیطی ممنوع است. تا این لحظه نیز هیچ مجوز زیست محیطی در خصوص طرح گردشگری و طبیعت‌گردی در جزیره آشوراده به اداره محیط زیست مازندران ابلاغ نشده است؛ بنابراین مادامی که مجوزهای لازم اخذ نشده و ابلاغ نشود، هرگونه فعالیت عملیاتی و عمرانی در این منطقه انجام نخواهد شد. طبق گفته مدیرکل حفاظت محیط زیست استان مازندران، چنانچه سازمان محیط زیست کشور مجوزهای قانونی را صادر کند، مطابق با همان طرح و برنامه، عملیات عمرانی اجرا شده و طی این مدت نیز اداره محیط زیست استان مازندران بر تمامی عملیات‌ها نظارت خواهد کرد. «عطاءالله کاویان» در عین حال تأکید می‌کند که اگرچه بخشی از شرق میانکاله و کل عرصه جزیره آشوراده جزو حوزه استحقاقی استان گیلان محسوب می‌شوند، اما تمامی مباحث محیط زیستی این مناطق توسط اداره محیط زیست استان مازندران مدیریت می‌شود. به همین دلیل نیز اداره محیط زیست استان مازندران به موضوع ورود کرده و این عملیات را تا زمان اخذ مجوزهای لازم و قانونی، متوقف کرده است.

امکان بازگذاری و سرمایه‌گذاری بیشتر نداشته و در نهایت اکوسیستم این منطقه حساس را با مشکلات عدیده‌ای مواجه خواهد کرد! این در حالی است که هم اکنون بخش‌های زیادی از شبه جزیره میانکاله نیز به منطقه‌ای بیابانی و شوره‌زار تبدیل شده است؛ حتی لایروبی خلیج گرگان نیز کارگزاران نبوده و باوجود پیشرفت ۶۳ درصدی پروژه، هنوز امید چندانی به نجات شبه جزیره وجود ندارد!

آن زمان حتی زمزمه‌هایی مبنی بر تهدید جدی حیات فک خزری به واسطه اجرای این پروژه مطرح شد و این سؤال را در اذهان همگان ایجاد کرد که آیا گردشگری در تنها جزیره ایرانی دریای کاسپین، مسئولانه بوده و آیا در نهایت معیارها و ضوابط تعیین شده رعایت خواهد شد یا خیر؟ هر چه بود اعتراضات کارشناسان و فعالان محیط زیست راه به جایی نبرد و اجرای طرح گردشگری در جزیره آشوراده، از ۹۵ سال در دستور کار مدیران استان گلستان قرار گرفت. در طرح اولیه مقرر شد که این پروژه در عرصه‌ای به مساحت ۳۸۰ هکتار اجرا شود اما دغدغه‌های زیست محیطی سبب شد تا عرصه این طرح ابتدا به ۳۸ و در نهایت به ۲۲ هکتار کاهش پیدا کند. مقرر شد این میزان نیز به‌صورت زون متمرکز گردشگری در مجاورت بافت مسکونی و متروک فعلی آشوراده قرار داشته باشد تا آسیبی به این زیستگاه ارزشمند وارد نشود.

«فک خزری» در خطر است

اما ماجرای طرح گردشگری در تنها جزیره ایرانی دریای کاسپین از چه قرار است؟ جزیره‌ای که حالا به جولانگاه صدها قاچاقچی نقابدار تبدیل شده و امیدها برای نجات بهشت پرندگان مهاجر را بسیار کم‌رنگ کرده است!

اجرای طرح گردشگری در آشوراده در دهه هشتاد بر سر زبان‌ها افتاد و تصویب آن باقیه‌ای از امید در دل ساحل‌نشینان گلستان ایجاد کرد؛ برده‌ای که تصور می‌کردند شاید به واسطه این طرح، بخشی از مشکلات اقتصادی و اجتماعی آنها حل و فصل شود؛ بی‌آن که بدانند هرگونه فعالیت گردشگری در آشوراده حاصل جز نابودی طبیعت میراث فرهنگی و در سال ۹۷ کمیته طبیعت‌گردی سازمان میراث فرهنگی و در سال ۹۹ شورای عالی معماری و شهرسازی مجوز اولیه این طرح را تصویب کرد. در همان سال، ستاد ملی هماهنگی

دیده نشد.

شکست بین‌المللی پروژه

ایران و مسیر گله غربی تنها مسیری نیست که درناهای پرورشی برای حفظ مسیر وارد آن شدند. بنیاد بین‌المللی درنا، درناهای پرورشی را در مقاصد دیگری هم وارد کرد اما تا به امروز نتوانسته به موفقیتی دست یابد. ربیعی می‌گوید: «کارشناسان بین‌المللی این پروژه راه‌های مختلفی را برای ورود درناهای پرورشی به گله‌های وحشی امتحان کرده‌اند. آنها حتی تخم درناهای پرورشی را در مسیر درناهای وحشی قرار دادند اما رفت و برگشتی اتفاق نیفتاد.» کارشناسان می‌پرسند آیا فقط والدین می‌توانند جوجه‌ها را با مسیر مهاجرت آشنا کنند؟ پاسخ او می‌گوید: «کارشناسان امیدوارند در ادامه پروژه، درناهای پرورشی بتوانند مسیر بیشتری را پرواز کنند تا پیش از پایان زندگی امید و با راه‌نمایی امید این مسیر توسط درناهای پرورشی حفظ شود.» به گفته ربیعی، اگر درناهای پرورشی که وارد این طرح می‌شوند بتوانند تا اولین توقفگاه که در تالاب شیروان در جمهوری باکو (آذربایجان) یا تالاب نازروم قزاقستان است، برسند و بین یک هفته تا ۱۰ روز استراحت کنند می‌توان امیدوار بود که به مقاصد بعدی هم بروند.

طولانی‌ترین پرواز یک درنای پرورشی

از میان ۱۱ درنای پرورشی که به ایران آمدند، تنها یک درنا همراه با درناهای وحشی در مسیر برگشت به داغستان روسیه رسید. ربیعی می‌گوید: «چند تا از این درناها ردیاب ماهواره‌ای داشتند که یکی از ردیاب‌ها از ابتدا اصلاً کار نکرد و یکی دیگر از ردیاب‌ها هم در بوجای انزلی از کار افتاد. این درنا هم تا داغستان رفت اما پس از آن هیچ داده‌ای با سیگنالی که فرستاده شده باشد،

رؤیا کجاست؟

امید، رؤیا را در عباس‌آباد جا گذاشت و رفت. حالا کارشناسان قصد دارند با تاکسیدرمی باقی مانده از یک درنای سیبری و پخش صدای امید در دل یک سازه فقس مانند از جنس نی و گیاهان محلی، رؤیا را به سمت خود بکشانند و به فریدونکنار برگردانند. به گفته ربیعی، اگر این روش موفقیت‌آمیز نباشد، آنها از تور دام و به استفاده می‌کنند. رؤیا قرار است در سال آینده و یک سال دیگر هم در کنار امید قرار بگیرد.

آیا فقط والدین می‌توانند جوجه‌ها را در مسیر مهاجرت آشنا کنند؟ پاسخ اسماعیل کهرم، برنده مسابقه به این سؤال مثبت است اما کارشناسان بین‌المللی پروژه همچنان به دنبال امتحان راهی برای حفظ کردید پروازی درناهای سیبری هستند

برش

خبر در خبر

ایرنا امیر قاسمی، سرپرست ستاد گردشگری معاونت امور فرهنگی و اجتماعی شهرداری تهران اعلام کرد: در مبادی ورودی شهر و ۱۵ بوستان امکان اسکان مسافران نوروزی پیش‌بینی شده و بسته‌های نوروزی و اطلاعات گردشگری به شهروندان و میهمانان نوروزی ارائه می‌شود.

رئیس اداره

نظارت بر

امور حیات

وحش

محیط

زیست

مازندران

می‌گوید:

بین

زیستگاه

تغذیه‌ای

درناها

و محل

استراحت

شبانه آنها

بیشتر از ۳۰۰

متر فاصله

نیود

مهر علی سلاجقه، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست بر ضرورت استفاده از انرژی اتمی برای حفاظت محیط زیست تأکید کرد. او گفت: از انرژی‌های نو می‌توان در مباحث مربوط به آلاینده‌های آب و خاک و هوا بهره برد.

ستا مهدی عباسی، رئیس کمیسیون شهرسازی شورای شهر تهران اعلام کرد که فصل رسیدگی به مطالبه‌های دیگر وجود ندارد.

مهر حسن اکبری، معاون سازمان حفاظت محیط زیست با اشاره به ضرورت تغییر الگوی توسعه کشور گفت: در ایران ۳۰۹ منطقه حفاظت شده تحت مدیریت مناطق چهارگانه وجود دارد که در این مناطق ۲ هزار گونه مهره دار وحشی و بیش از هشت هزار گونه گیاهی شناسایی شده است.

ستا مهدی قیصری‌نیک، معاون امور موزه‌های سازمان کتابخانه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی گفت: در سال ۱۴۰۱ تعداد ۶۵۶ هزار و ۹۸۳ نفر از موزه‌های آستان قدس رضوی دیدن کردند.

ایرنا وزارت فرهنگ و گردشگری چین اعلام کرد صدور مجوز سفرهای گردشگری گروهی برای شهروندان را از تاریخ ۱۵ مارس (۲۴ اسفند) به ۴۰ کشور دیگر از جمله ایران از سرگرفته است.

محدوده

حیات

وحش

میانکاله

و خلیج

گرگان جزو

مناطق

تحت

حفاظت

بوده و بر

این اساس

هرگونه

عملیات

یا پروژه

عمرانی

در منطقه

بدون اخذ

مجوزهای

زیست

محیطی

ممنوع

است

مهر سرهنگ عباس عرب، فرمانده انتظامی مهدی شهر از کشف پوست یک قلابه از بوزپلنگ آسیایی در این شهرستان خبر داد و گفت: در این راستا یک قاچاقچی پوست دستگیر شد.

ایرنا علیرضا ایزدی، مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اصفهان گفت: ظرفیت اقامت گردشگران نوروزی سال ۱۴۰۲ در این استان تا حدود یکصد هزار نفر در شبانه‌روز پیش‌بینی شده است.

تعمیر علی صالحی، دادستان تهران گفت: در راستای احیای حقوق عامه و حفظ محیط زیست، طرح پاک‌سازی و جمع‌آوری واحدهای غیرمجاز نگهداری و تفکیک زباله و پسماند در منطقه هرنندی، واقع در منطقه شهرداری تهران، اجرا شد.

ایرنا فرشید رحمانی، رئیس اداره منابع طبیعی و آبخیزداری کبندکاووس از رفع تصرف ۲۹۷ هکتار از عرصه‌های منابع طبیعی و ملی این شهرستان از ابتدای امسال تاکنون با دستور مقام قضایی خبر داد و گفت: مساحت یک فقره از این اراضی خلع بد شده در حوزه اقتبند، ۹۲ هکتار بود که پس از رفع تصرف در آن بذرقاشی مرتعی انجام شد.